

NGHIÊN CỨU THỰC TRẠNG VÀ ĐỀ XUẤT GIẢI PHÁP NÂNG CAO CHIẾN LƯỢC HỌC TỪ VỰNG CHO SINH VIÊN KHÔNG CHUYÊN TẠI TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM KỸ THUẬT VINH

Đoàn Thị Bích Diễm
Trường Đại học sư phạm Kỹ thuật Vinh
Email: bichdiemktv@gmail.com

Tóm tắt: Từ vựng đóng vai trò quan trọng trong việc phát triển kỹ năng ngôn ngữ đối với người học tiếng Anh. Tuy nhiên, nhiều sinh viên không chuyên tiếng Anh tại Trường Đại học Sư phạm Kỹ thuật Vinh gặp khó khăn trong việc ghi nhớ và sử dụng từ vựng một cách hiệu quả. Nghiên cứu này khảo sát thực trạng các chiến lược học từ vựng (VLS) của sinh viên không chuyên tiếng Anh và đề xuất các giải pháp thiết thực nhằm nâng cao hiệu quả tiếp thu từ vựng. Kết quả khảo sát cho thấy sinh viên chủ yếu dựa vào phương pháp ghi nhớ truyền thống và thiếu sự đa dạng trong việc sử dụng các chiến lược học từ vựng. Các chiến lược hiện đại như học từ vựng theo ngữ cảnh, sử dụng công cụ kỹ thuật số và các phương pháp dựa trên giao tiếp còn chưa được tận dụng đầy đủ. Dựa trên các phát hiện, nghiên cứu đề xuất tích hợp các chiến lược học từ vựng vào chương trình đào tạo, tổ chức các buổi tập huấn và khuyến khích sử dụng công nghệ để hỗ trợ việc phát triển từ vựng cho sinh viên.

Từ khóa: Từ vựng; Chiến lược học từ vựng; Sinh viên không chuyên tiếng Anh; Giảng dạy tiếng Anh; Giáo dục đại học

A STUDY ON THE CURRENT SITUATION AND PROPOSED SOLUTIONS TO ENHANCE VOCABULARY LEARNING STRATEGIES FOR NON-ENGLISH MAJOR STUDENTS AT VINH UNIVERSITY OF TECHNOLOGY EDUCATION

Doan Thi Bich Diem
Vinh University of Technology Education.
Email: bichdiemktv@gmail.com

Abstract: Vocabulary plays a crucial role in developing language skills for English learners. However, many non-English majors at Vinh University of Technology Education face difficulties in memorizing and using vocabulary effectively. This study investigates the current situation of vocabulary learning strategies (VLS) among non-English major students and proposes practical solutions to enhance their vocabulary acquisition. The survey results reveal that students mainly rely on traditional memorization techniques and lack diversity in strategy use. Modern strategies such as learning vocabulary in context, using digital tools, and communication-based methods are underutilized. Based on the findings, the study suggests integrating vocabulary strategies into the curriculum, organizing training workshops, and encouraging the use of technology to support vocabulary development among students.

Keywords: Vocabulary; Vocabulary learning strategies; Non-English majors; English language teaching; Higher education

Nhận bài: 18/04/2025

Phản biện: 16/05/2025

Duyệt đăng: 20/05/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong bối cảnh toàn cầu hóa hiện nay, tiếng Anh ngày càng đóng vai trò quan trọng trong học tập, nghiên cứu và làm việc. Đối với sinh viên đại học, đặc biệt là trong các trường kỹ thuật và công nghệ, khả năng sử dụng tiếng Anh không chỉ giúp họ tiếp cận với tri thức chuyên ngành từ các nguồn tài liệu quốc tế mà còn mở rộng cơ hội nghề nghiệp trong tương lai. Trong quá trình học ngoại ngữ, từ vựng được xem là nền tảng để phát triển toàn diện bốn kỹ năng nghe, nói, đọc và viết. Một vốn từ phong phú và sử dụng linh hoạt sẽ giúp người học giao tiếp hiệu quả, hiểu sâu nội dung bài đọc và diễn đạt ý tưởng chính xác.

Tuy nhiên, thực tế cho thấy việc học và ghi nhớ từ vựng tiếng Anh vẫn còn là một thách thức lớn đối với sinh viên không chuyên ngữ. Các em thường gặp khó khăn trong việc lựa chọn và áp dụng các chiến lược học từ phù hợp, dẫn đến tình

trạng học trước quên sau, học máy móc mà thiếu sự gắn kết với ngữ cảnh sử dụng. Tại Trường Đại học Sư phạm Kỹ thuật Vinh, đa số sinh viên theo học các ngành kỹ thuật và công nghệ, ít có cơ hội tiếp xúc với tiếng Anh trong môi trường thực tế, dẫn đến việc học từ vựng chủ yếu dựa vào sách giáo trình hoặc ghi nhớ cá nhân, thiếu tính hệ thống và chưa tạo được động lực học tập bền vững.

Xuất phát từ thực trạng đó, nghiên cứu này được thực hiện nhằm tìm hiểu mức độ sử dụng các chiến lược học từ vựng của sinh viên không chuyên tiếng Anh tại Trường Đại học Sư phạm Kỹ thuật Vinh. Bên cạnh việc phân tích những khó khăn và hạn chế trong quá trình học từ vựng, nghiên cứu còn đề xuất một số giải pháp thiết thực, góp phần nâng cao hiệu quả học tập và giúp sinh viên phát triển khả năng tự học từ vựng một

cách chủ động, linh hoạt và hiệu quả hơn trong môi trường học tập hiện đại.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Cơ sở lý thuyết

Chiến lược học từ vựng (Vocabulary Learning Strategies – VLS) là một nhánh quan trọng trong nghiên cứu về chiến lược học ngoại ngữ, tập trung vào những kỹ thuật, phương pháp mà người học áp dụng nhằm tiếp thu, ghi nhớ, lưu giữ và vận dụng vốn từ vựng một cách hiệu quả. Theo quan điểm của Nation (2001), quá trình học từ vựng có thể được chia thành ba giai đoạn cơ bản: nhận diện và hiểu nghĩa từ mới, củng cố và ghi nhớ từ, và cuối cùng là sử dụng từ trong các ngữ cảnh giao tiếp thực tế. Việc áp dụng chiến lược phù hợp ở từng giai đoạn sẽ quyết định mức độ hiệu quả của việc học từ vựng.

Oxford (1990) đưa ra một hệ thống phân loại toàn diện về các chiến lược học ngôn ngữ, bao gồm sáu nhóm chính: (1) chiến lược nhận thức (cognitive), (2) siêu nhận thức (metacognitive), (3) bù đắp (compensation), (4) giao tiếp (communicative), (5) xã hội (social) và (6) cảm xúc (affective). Trong đó, các chiến lược nhận thức và siêu nhận thức thường đóng vai trò nổi bật trong việc học từ vựng vì chúng liên quan trực tiếp đến việc ghi nhớ và tổ chức thông tin từ.

Một số chiến lược học từ vựng phổ biến đã được nhiều nghiên cứu đề cập đến, bao gồm: sử dụng thẻ từ (flashcards), ghi chú từ mới kết hợp hình ảnh, học từ theo nhóm chủ đề, đặt từ trong câu cụ thể, sử dụng phần mềm học từ trực tuyến và áp dụng các kỹ thuật ghi nhớ như liên tưởng hình ảnh hoặc âm thanh. Schmitt (1997) đã chỉ ra rằng có sự khác biệt rõ rệt trong cách lựa chọn và sử dụng chiến lược giữa những người học có năng lực cao và người học yếu. Người học giỏi thường có xu hướng sử dụng nhiều chiến lược kết hợp, linh hoạt và mang tính siêu nhận thức cao hơn, trong khi người học yếu chủ yếu dựa vào các phương pháp ghi nhớ lặp đi lặp lại mà thiếu sự đa dạng và hiệu quả.

Những cơ sở lý thuyết này là nền tảng cho việc khảo sát thực trạng sử dụng chiến lược học từ vựng của sinh viên không chuyên tại Trường Đại học Sư phạm Kỹ thuật Vinh, đồng thời cung cấp định hướng cho việc đề xuất các giải pháp phù hợp nhằm nâng cao hiệu quả học tập từ vựng trong môi trường giáo dục đại học hiện nay.

2.2. Phương pháp nghiên cứu

Nghiên cứu được tiến hành nhằm khảo sát thực trạng việc sử dụng chiến lược học từ vựng của sinh viên không chuyên ngữ tại Trường Đại học Sư phạm Kỹ thuật Vinh.

2.2.1. Đối tượng khảo sát

Đối tượng tham gia khảo sát là 150 sinh viên không chuyên tiếng Anh, hiện đang theo học tại các khoa Cơ khí, Điện – Điện tử và Công nghệ thông tin. Đây là nhóm sinh viên có đặc điểm chung là không được đào tạo chuyên sâu về ngoại ngữ, và việc học tiếng Anh chủ yếu phục vụ cho mục đích học tập, nghiên cứu tài liệu chuyên ngành và đáp ứng yêu cầu đầu ra ngoại ngữ.

2.2.2. Công cụ thu thập dữ liệu

Dữ liệu được thu thập thông qua bảng hỏi được thiết kế gồm 20 câu hỏi, trong đó bao gồm cả câu hỏi trắc nghiệm và câu hỏi mở. Nội dung bảng hỏi tập trung vào ba nhóm chính: (1) thói quen và tần suất học từ vựng, (2) các chiến lược học từ vựng thường được sử dụng, và (3) mức độ hiệu quả mà người học cảm nhận được khi áp dụng các chiến lược này.

2.2.3. Phương pháp xử lý và phân tích dữ liệu

Dữ liệu thu thập được xử lý bằng phương pháp kết hợp giữa định lượng và định tính. Các câu trả lời trắc nghiệm được tổng hợp và phân tích bằng thống kê mô tả nhằm nhận diện các xu hướng phổ biến trong việc sử dụng chiến lược học từ. Trong khi đó, các câu trả lời mở được phân tích nội dung để tìm ra những biểu hiện điển hình, khó khăn thường gặp và nhu cầu hỗ trợ của sinh viên trong quá trình học từ vựng.

2.3. Kết quả nghiên cứu

Kết quả phân tích bảng hỏi cho thấy sinh viên không chuyên tại Trường Đại học Sư phạm Kỹ thuật Vinh chủ yếu lựa chọn các chiến lược học từ vựng truyền thống, trong khi các phương pháp hiện đại hoặc mang tính giao tiếp chưa được áp dụng rộng rãi.

Cụ thể, các chiến lược học từ vựng phổ biến nhất được sinh viên sử dụng bao gồm: ghi từ mới vào sổ tay và học thuộc lòng (chiếm 86%), sử dụng từ điển Anh-Việt để tra nghĩa và phát âm (74%), và học từ thông qua việc làm bài tập tiếng Anh (58%). Những phương pháp này phản ánh xu hướng học thụ động và thiên về ghi nhớ máy móc hơn là vận dụng linh hoạt.

Ngược lại, một số chiến lược được đánh giá là hiệu quả trong các nghiên cứu trước đây lại ít được áp dụng bởi sinh viên, chẳng hạn như: học từ thông qua các ứng dụng di động (23%), học từ trong ngữ cảnh thực tế như xem phim, đọc báo hoặc nghe podcast tiếng Anh (19%), và sử dụng từ vựng trong giao tiếp hàng ngày (15%).

Về mặt khó khăn, sinh viên cho biết họ thường gặp ba trở ngại chính trong quá trình học từ vựng: dễ quên từ sau khi học (61%), thiếu động lực học từ (48%), và không biết cách áp dụng các phương

pháp học từ hiệu quả (45%). Những con số này cho thấy mặc dù sinh viên có nhận thức được tầm quan trọng của từ vựng, song họ vẫn gặp nhiều trở ngại trong việc tiếp cận và duy trì việc học từ một cách hiệu quả và bền vững.

Phân tích nội dung từ các câu hỏi mở cho thấy phần lớn sinh viên chưa từng được hướng dẫn bài bản về các kỹ thuật học từ vựng hiện đại như sử dụng sơ đồ tư duy, học qua dự án, hoặc học qua công cụ kỹ thuật số. Thêm vào đó, thói quen tự học còn hạn chế và việc ứng dụng công nghệ trong học tập chưa được khuyến khích rộng rãi. Điều này phần nào lý giải nguyên nhân dẫn đến hiệu quả học từ vựng chưa cao ở nhóm đối tượng này.

2.4. Thảo luận

Kết quả nghiên cứu chỉ ra rằng sinh viên không chuyên tại Trường Đại học Sư phạm Kỹ thuật Vinh vẫn chủ yếu áp dụng các chiến lược học từ vựng truyền thống, điều này phản ánh một sự thiếu kết nối giữa chương trình giảng dạy hiện tại và nhu cầu thực tế của người học. Mặc dù các chiến lược học từ hiệu quả, chẳng hạn như học từ trong ngữ cảnh, học qua giao tiếp, và sử dụng công nghệ, đã được khuyến khích và ứng dụng rộng rãi trong các nghiên cứu và thực tiễn giảng dạy tiếng Anh, nhưng sinh viên ở đây vẫn chưa thực sự tiếp cận và sử dụng chúng một cách thường xuyên.

Một nguyên nhân chính có thể là do chương trình giảng dạy hiện tại tại trường chưa tích hợp đầy đủ những phương pháp học từ vựng hiện đại và chưa tạo ra môi trường thuận lợi để sinh viên chủ động áp dụng các chiến lược này. Hơn nữa, phương pháp giảng dạy hiện nay còn thiếu sự linh hoạt, chưa khuyến khích sinh viên tự học và tìm tòi ngoài giờ lên lớp. Điều này dẫn đến sự phụ thuộc vào các phương pháp học thụ động, như ghi nhớ từ vựng qua thẻ flashcards hoặc học thuộc lòng, thay vì phát triển các kỹ năng cần thiết để sử dụng từ vựng một cách linh hoạt và hiệu quả trong các tình huống thực tế.

Thực tế này đặt ra yêu cầu cần có những điều chỉnh rõ rệt trong phương pháp giảng dạy và tổ chức các hoạt động học tập. Cụ thể, giảng viên cần thiết kế các bài học và bài tập không chỉ chú trọng vào việc nhớ từ mà còn chú trọng vào việc áp dụng từ vựng trong các ngữ cảnh giao tiếp thực tế. Đồng thời, việc tích hợp công nghệ vào việc học từ vựng cũng là một giải pháp tiềm năng, bởi các ứng dụng học tập và các công cụ trực tuyến có thể cung cấp một môi trường học tập linh hoạt, thú vị và hiệu quả cho sinh viên.

Bên cạnh đó, các giải pháp hỗ trợ kỹ năng tự học cho sinh viên là hết sức quan trọng. Sinh viên

cần được trang bị các phương pháp học tự động và học chủ động, như học qua các nền tảng học trực tuyến, sử dụng phần mềm học từ vựng, hoặc tham gia các câu lạc bộ tiếng Anh để thực hành giao tiếp. Việc hình thành thói quen tự học và áp dụng các chiến lược học hiện đại sẽ giúp sinh viên không chỉ ghi nhớ từ vựng mà còn nâng cao khả năng sử dụng tiếng Anh một cách hiệu quả trong các tình huống giao tiếp thực tế.

Những thay đổi này không chỉ giúp cải thiện kết quả học tập của sinh viên mà còn góp phần nâng cao chất lượng giảng dạy tiếng Anh tại trường, đáp ứng nhu cầu phát triển toàn diện các kỹ năng ngôn ngữ của sinh viên không chuyên trong môi trường học thuật và nghề nghiệp.

2.5. Đề xuất giải pháp

2.5.1. Tích hợp chiến lược học từ vựng vào chương trình giảng dạy

Việc tích hợp các chiến lược học từ vựng vào nội dung giảng dạy đóng vai trò quan trọng trong việc giúp sinh viên phát triển kỹ năng ngôn ngữ một cách toàn diện. Giảng viên không nên chỉ cung cấp danh sách từ mới đơn thuần, mà cần chủ động hướng dẫn sinh viên cách học, ghi nhớ và sử dụng từ vựng thông qua các hoạt động trong lớp. Chẳng hạn, trong các giờ học tiếng Anh chuyên ngành kỹ thuật, giảng viên có thể yêu cầu sinh viên phân loại từ vựng theo chủ đề (ví dụ: mechanical parts, electrical tools, engineering processes) và sử dụng từ đó trong việc mô tả quy trình sản xuất hoặc viết báo cáo kỹ thuật.

Bên cạnh đó, việc thiết kế các hoạt động như điền từ vào chỗ trống theo ngữ cảnh, thảo luận nhóm sử dụng từ vựng mới, hoặc viết đoạn văn ngắn theo chủ đề sẽ giúp sinh viên hiểu sâu hơn về cách sử dụng từ vựng trong thực tiễn. Từ đó, sinh viên sẽ không chỉ ghi nhớ từ vựng hiệu quả hơn mà còn phát triển khả năng vận dụng linh hoạt trong các kỹ năng nghe, nói, đọc và viết.

2.5.2. Tổ chức các buổi hội thảo, chuyên đề hoặc workshop về kỹ năng học từ vựng

Việc tổ chức các buổi hội thảo hoặc workshop chuyên đề về chiến lược học từ vựng là một hình thức hỗ trợ thiết thực và có tính thực hành cao đối với sinh viên. Những hoạt động này nên được thiết kế linh hoạt, kết hợp giữa lý thuyết và thực hành để giúp sinh viên vừa tiếp cận với các phương pháp học mới vừa có cơ hội thử nghiệm ngay tại chỗ.

Ví dụ, trong một buổi workshop về “Học từ vựng qua sơ đồ tư duy”, sinh viên có thể được hướng dẫn cách tổ chức hệ thống từ mới thành các nhánh chủ đề, kết hợp với hình ảnh minh họa và màu sắc nhằm tăng khả năng ghi nhớ.

Một workshop khác có thể tập trung vào việc sử dụng mnemonics (phương pháp ghi nhớ bằng liên tưởng) hoặc học từ qua các đoạn hội thoại có sử dụng từ vựng chuyên ngành. Giảng viên cũng có thể tổ chức các trò chơi từ vựng như “Vocabulary Bingo”, “Word Matching” hoặc “Taboo” để giúp sinh viên tiếp thu từ mới một cách sinh động và dễ nhớ.

2.5.3. Khuyến khích sinh viên sử dụng công nghệ trong việc học từ vựng

Công nghệ hiện đại mang lại nhiều tiện ích trong việc học từ vựng, đặc biệt đối với sinh viên không chuyên ngữ – những người thường gặp khó khăn trong việc ghi nhớ và sử dụng từ mới. Các ứng dụng học từ vựng như Quizlet, Anki, Memrise hay Duolingo có giao diện thân thiện và cung cấp nhiều hình thức ôn tập như thẻ flashcard, trò chơi, câu hỏi trắc nghiệm và luyện tập theo ngữ cảnh.

Giảng viên có thể hướng dẫn sinh viên tạo các bộ từ vựng cá nhân liên quan đến ngành học của mình, ví dụ như “Basic Electrical Vocabulary” hoặc “Common Mechanical Terms”, sau đó chia sẻ trong lớp để cùng học. Ngoài ra, việc đặt mục tiêu học từ mỗi ngày và thiết lập lịch nhắc ôn tập tự động trên các ứng dụng này sẽ giúp sinh viên xây dựng thói quen học từ thường xuyên và hiệu quả. Một ví dụ thực tiễn là sinh viên ngành Cơ khí có thể sử dụng Quizlet để học 10 từ mỗi ngày, và sau một học kỳ, họ có thể tích lũy được hơn 500 từ vựng chuyên ngành.

2.5.4. Tạo môi trường sử dụng tiếng Anh trong và ngoài lớp học

Việc học từ vựng sẽ trở nên hiệu quả hơn khi sinh viên được sử dụng từ trong các tình huống thực tế. Do đó, việc tạo dựng một môi trường học tập sử dụng tiếng Anh là điều kiện cần thiết để hỗ trợ sinh viên áp dụng từ vựng đã học. Trường có thể hỗ trợ thành lập các câu lạc bộ tiếng Anh với nội dung đa dạng, chẳng hạn như “English for Engineers Club”, nơi sinh

viên được thuyết trình, thảo luận và thực hành các tình huống giao tiếp chuyên ngành bằng tiếng Anh.

Ngoài ra, các hoạt động như “Ngày hội tiếng Anh” (English Day), dự án làm video hướng dẫn kỹ thuật bằng tiếng Anh, hoặc các cuộc thi viết báo cáo chuyên ngành bằng tiếng Anh cũng sẽ tạo động lực cho sinh viên sử dụng từ vựng trong những bối cảnh thực tế. Ví dụ, một dự án nhóm có thể yêu cầu sinh viên thiết kế poster giới thiệu một thiết bị kỹ thuật, trình bày chức năng và cấu tạo bằng tiếng Anh, qua đó khuyến khích việc tra cứu, ghi nhớ và ứng dụng từ vựng chính xác, cụ thể và hiệu quả hơn.

III. KẾT LUẬN

Chiến lược học từ vựng đóng một vai trò rất quan trọng trong việc nâng cao khả năng sử dụng tiếng Anh của sinh viên không chuyên, đặc biệt là sinh viên tại các trường đại học kỹ thuật, nơi tiếng Anh thường không phải là môn học chuyên ngành chính. Việc áp dụng các chiến lược học từ vựng hiệu quả sẽ giúp sinh viên ghi nhớ từ vựng lâu dài và sử dụng từ một cách tự nhiên trong giao tiếp thực tiễn. Tuy nhiên, nghiên cứu này cũng chỉ ra rằng sinh viên hiện nay chủ yếu áp dụng các chiến lược học truyền thống, thiếu tính linh hoạt và sự đổi mới trong phương pháp học.

Vì vậy, để cải thiện hiệu quả học từ vựng, giảng viên và nhà quản lý giáo dục cần chủ động hơn trong việc tích hợp các chiến lược học từ vựng vào chương trình giảng dạy, đồng thời khuyến khích sinh viên áp dụng công nghệ và các phương pháp học hiện đại. Các hoạt động như workshop, seminar, và tạo môi trường học tập sử dụng tiếng Anh thực tế là những giải pháp thiết thực nhằm nâng cao chất lượng đào tạo và tạo động lực học tập cho sinh viên. Kết quả từ nghiên cứu này sẽ là cơ sở để các giảng viên và nhà trường cải tiến phương pháp giảng dạy, tạo ra một môi trường học tập phong phú, đa dạng và hiệu quả hơn cho sinh viên.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1]. Nation, I. S. P. (2001). *Learning Vocabulary in Another Language*. Cambridge University Press.
- [2]. Oxford, R. L. (1990). *Language Learning Strategies: What Every Teacher Should Know*. Newbury House.
- [3]. Schmitt, N. (1997). *Vocabulary Learning and Teaching*. Cambridge University Press.
- [4]. Waring, R., & Takaki, M. (2003). *The Use of Word Cards in Vocabulary Learning*. *The Reading Matrix*, 3(2), 125-133.
- [5]. Zareva, A. (2012). *Vocabulary Learning Strategies and the Role of Context in Vocabulary Acquisition*. *The Language Learning Journal*, 40(3), 314-328.
- [6]. Schmitt, N., & McCarthy, M. (2007). *Vocabulary: Description, Acquisition, and Pedagogy*. Cambridge University Press.